

PowerPoint/Fotopresentatie: Carnaval in Ut Kielegat.

Beste leerkrachten van groep 3 tot en met 8,

Deze carnavalsles is een lessencyclus die uit drie lessen bestaat. Elke les duurt ongeveer 20 minuten

Per dia kun je de informatie voorlezen die hieronder te vinden is. Je kunt eventueel de tekst zelf een beetje aanpassen aan het niveau van je groep indien nodig.

Doel:

Na de lessen weten de leerlingen:

- Wie Prins Carnaval is en wat zijn functie inhoudt.
- Wat de rol is van de Pages, de Raad van Elf, de Pliessie, de Sik en de Nar.
- Alle tradities en gebruiken van carnaval.
- Het programma van carnaval in 't Kielegat
- Woorden die bij carnaval horen. (O.a. scepter, steek, ambtsketting, sleuteloverdracht, verbranding etc.)

Materiaal behorende bij deze les:

- PowerPointpresentatie
- Geprinte handleiding/beschrijving van de PowerPointpresentatie.

Tijdsduur van deze lessen:

Les 1: 20 minuten (Dia 1 t/m 21)

Les 2: 20 minuten (Dia 22 t/m 47)

Les 3: 20 minuten (Dia 48 t/m 84)

Beschrijving dia's carnavalsles/PowerPointpresentatie:

De nummers hieronder corresponderen met de desbetreffende dia's in de PowerPoint.

(Je kunt de tekst letterlijk voorlezen of als ondersteuning gebruiken.)

Les 1

1. Vandaag gaan jullie veel leren over carnaval! Carnaval is een feest dat al heel lang wordt gevierd. Vroeger vastten mensen de veertig dagen voor Pasen. Vasten betekent dat zij minder aten en soberder leefden. Met Pasen mocht er weer normaal gegeten en gedronken worden. Maar voordat het vasten begon, wilden mensen nog één keer flink feesten. Dat feest noemen we carnaval! Carnaval is van oorsprong een rooms-katholiek feest.

Breda is de stad waar jullie nu zijn. Tijdens carnaval heeft elke stad en elk dorp in Brabant en Limburg een carnavalsnaam. Breda heet tijdens carnaval Ut Kielegat.

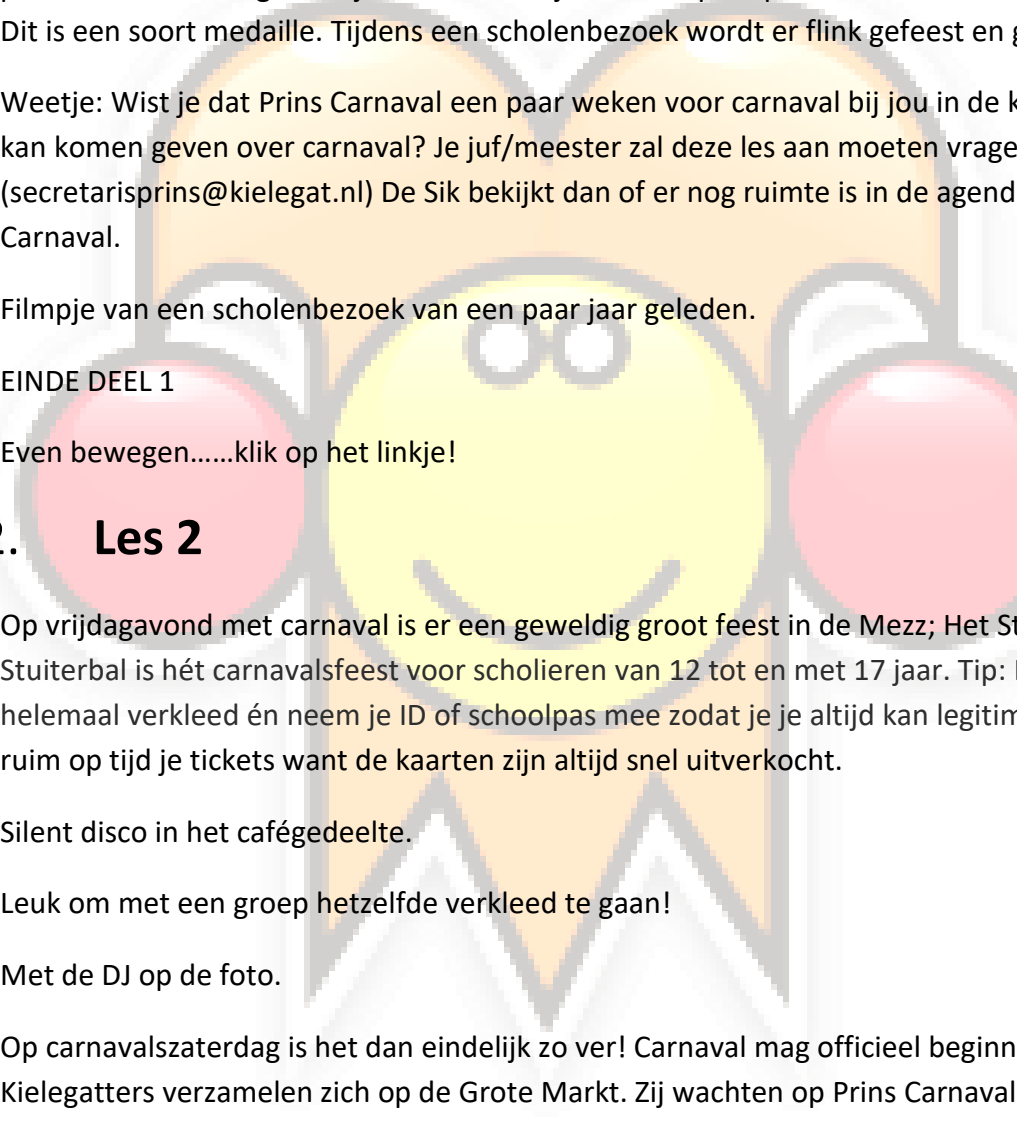
Kiele komt van 'kielen' (dat zijn de boerenkielen die worden gedragen met carnaval en Gat komt van Stad.) Boerenkielenstad betekent het dus letterlijk.

2. Met carnaval is Prins Carnaval 'de gangmaker' in de stad. Hij zorgt ervoor dat alle mensen in een feeststemming komen en brengt bezoeken aan feesten in cafés en gemeenschapshuizen. Prins Carnaval kan ook een Prinses Carnaval zijn!
3. Prins Carnaval ziet er opvallend uit; hij draagt op zijn hoofd een steek (soort muts) met een hele lange veer. Deze veer komt van een koningsfazant. Verder draagt de Prins een mantel/cape en een mooi pak. Kijk maar eens op deze foto hoe mooi hij er uit ziet! In ut Kielegat wordt Prins Carnaval voor drie jaar gekozen.

Prins Carnaval heeft altijd een scepter in zijn hand. Een scepter is een soort staf. De enige personen die de scepter van de Prins (even) mogen vasthouden zijn de pages. Verder echt niemand!

4. Aan het begin van het carnavalsseizoen krijgt de prins zijn ambtsketting om. Dit is een zware en bijzondere ketting. De ketting wordt doorgegeven van prins op prins. Elke schakel staat voor een prins die drie jaar heeft "geregeerd".
5. Dit zijn de Pages van Prins Carnaval. De Pages (dit kunnen dames en/of heren zijn) wijken niet van zijn zijde! Waarom niet? De Pages zijn eigenlijk een soort hulpjes van Prins Carnaval. Zij helpen hem met personen een onderscheiding geven (medaille) en zij dragen zijn scepter wel eens. Bovendien vindt Prins Carnaval het alleen maar gezellig om twee vrolijk dansende pages naast zich te hebben!

6. Op de mantel van Prins Carnaval zie je zijn zelfontworpen wapen. Kijk maar eens goed. Wat zie je allemaal?
7. Dit is de Pliessie (adjutant/politie). De Pliessie heeft een belangrijke taak: hij bewaakt de tijd. Als een bezoek te lang duurt, blaast hij op zijn fluit en wijst naar de uitgang. Iedereen weet dan dat het bezoek voorbij is. Hij zorgt ook dat er genoeg ruimte is wanneer de prins binnenkomt. Bij de polonaise bepaalt hij wanneer iedereen moet omdraaien.
8. Dit is Nar Remco. De nar heeft altijd als tweede naam Adriaan. Dat komt omdat Adriaan, de vroegere schipper van het Turfschip, ooit de nar speelde. De nar plaagt graag een beetje (vooral de Pliessie) en maakt mensen aan het lachen. Hij ziet er grappig uit.
9. Dit is de Sik. De naam "Sik" komt van "secretaris". Hij regelt eigenlijk alles voor Prins Carnaval. Hij beantwoordt alle e-mails en de post. Hij fluistert bij Prins Carnaval in het oor vooraf aan een bezoek wat Prins Carnaval te wachten staat en wie er een onderscheiding krijgt en waarom. Je kunt wel zeggen dat De Sik een net zo belangrijke functie heeft als Prins Carnaval zelf, alleen staat hij niet op de voorgrond.
10. Dit is De raad van 11. Deze 11 personen zijn ook altijd bij Prins Carnaval. Waarom nu toch 11? Elf is namelijk het 'gekkengetal'. Met carnaval mag je altijd gek doen. Je zult merken dat het getal 11 veel voorkomt tijdens carnaval. De Raad van 11 host altijd tijdens het bezoek van Prins Carnaval. Zij zorgen ervoor dat de mensen mee gaan dansen in de polonaise. Polonaise is een lange sliert mensen achter elkaar.
11. Wist je dat elk raadslid ook weer zijn eigen taak heeft? Eén raadslid heeft bijvoorbeeld als taak al het drinken te halen voor iedereen, een ander raadslid houdt altijd de deur open voor de hofkapel, weer een ander raadslid is vertegenwoordiger voor de muzikmakers of de wagenbouwers.

En wist je dat tot een paar jaar geleden er alleen mannen in de raad van elf zaten? Tegenwoordig zit er ook twee vrouwen in de raad, en wie weet volgen er in de toekomst nog meer!
12. Wat is Carnaval zonder muziek? Niets dus! De Prins en zijn gevolg zijn daarom ook altijd samen met een blaaskapel. Een blaaskapel is een groep muzikanten die muziek maakt. Als je de Prins mag begeleiden dan ben je de hofkapel. Hier zie je een paar blaaskapellen uit Ut Kielegat. (Bentzat, Biermagneten en Tworwelwa)
13. Op de 11^e dag van de 11^e maand (11 november) start het carnavalsseizoen. Uiteraard vieren we dan nog niet officieel carnaval. Maar er zijn vanaf deze datum al voldoende feestjes die met carnaval te maken hebben! Op de 11^e van de 11 wordt altijd de nieuwe Prins bekend gemaakt. De bekendmaking van de Prins is altijd op de Grote Markt. Ook de kinderen van het jeugdgevolg zijn zo benieuwd wie nu weer de nieuwe Prins Carnaval is!
14. Filmpje bekendmaking Prins Driekus d'n Tweejde. **(Tip: Bekijk het filmpje vanaf 1.45 minuut tot 4.06 minuut)**

-
15. Rond 11 november is altijd het jaarlijkse Blèèrfêêst. Dit is een liedjesfestival. Verschillende blaaskapellen hebben een lied geschreven. Een zanger(es) zingt dan het carnavalslied en wordt begeleid door een blaaskapel. Het liedje dat wint, wordt het carnavalslied van dat jaar. Dit houdt dan in dat de Prins met dat lied overal binnenkomt.
  16. Dit jaar (2025-2026) hebben Blaaskapel Toeternietoe & Jeroen Princen met het nummer "M' ebbe un bâând" gewonnen.
  17. Op de vrijdag van carnaval brengt Prins Carnaval met zijn gevolg en hofkapel een bezoek aan een heleboel Bredase/Kielegatse scholen. Iedereen mag dan gezellig mee hossen in de polonaise. De Prins geeft bij elk bezoek altijd aan een paar personen een onderscheiding. Dit is een soort medaille. Tijdens een scholenbezoek wordt er flink gefeest en gehost.
  18. Weetje: Wist je dat Prins Carnaval een paar weken voor carnaval bij jou in de klas een les kan komen geven over carnaval? Je juf/meester zal deze les aan moeten vragen bij de Sik. (secretarisprins@kielegat.nl) De Sik bekijkt dan of er nog ruimte is in de agenda van Prins Carnaval.
  19. Filmpje van een scholenbezoek van een paar jaar geleden.
  20. EINDE DEEL 1
  21. Even bewegen.....klik op het linkje!
  - 22. Les 2**
  23. Op vrijdagavond met carnaval is er een geweldig groot feest in de Mezz; Het Stuiterbal. Stuiterbal is hét carnavalsfeest voor scholieren van 12 tot en met 17 jaar. Tip: Kom wel helemaal verkleed én neem je ID of schoolpas mee zodat je je altijd kan legitimeren. Bestel ruim op tijd je tickets want de kaarten zijn altijd snel uitverkocht.
  24. Silent disco in het cafégedeelte.
  25. Leuk om met een groep hetzelfde verkleed te gaan!
  26. Met de DJ op de foto.
  27. Op carnavalszaterdag is het dan eindelijk zo ver! Carnaval mag officieel beginnen! Alle Kielegatters verzamelen zich op de Grote Markt. Zij wachten op Prins Carnaval en zijn gevolg.
  28. Prins Carnaval, Raad van 11, Pages en hofkapel lopen vanaf de Haagsche Poort met een heleboel Kielegatters richting de Grote Markt. Prins Maurits heroverde een paar honderd jaar geleden Breda en kwam toen op een wit paard met een heleboel Bredanaars inclusief een heleboel vaandels en vlaggen de stad binnen. Dit verhaal wordt op carnavalszaterdag nagebootst.
  29. Prins Driekus rijdt hier (net als Prins Maurits) op zijn paard De Grote Markt op. Het volk verwelkomt hem met vlaggen en vaandels.

30. Eenmaal op De Grote Markt aangekomen, loopt Prins Driekus meteen het grote podium op. Daar staat de burgemeester van Breda (Paul Depla) hem al op te wachten met de sleutels van de stad Breda en met de sleutels van het stadhuis.
31. De burgemeester vertelt dat hij de komende dagen niet meer 'de baas' zal zijn van Breda. De komende dagen gaan namelijk alle mensen alleen maar feestvieren, plezier maken en vooral heel veel lachen. Daarom zal Prins Driekus de sleutels van Breda ontvangen. Hij is gedurende carnaval namelijk de leutvorst van ut Kielegat.
32. Een heel belangrijk moment bij de opening van carnaval is dat de burgemeester van Breda symbolisch de sleutels van de stad overdraagt aan Prins Carnaval. Op deze foto heeft hij de sleutels net in ontvangst genomen. Nu is Prins Driekus 'de baas/de leutvorst' van Breda!
33. Zodra Prins Carnaval de sleutels in zijn bezit heeft zegt hij elk jaar: "Kielegatters! De stad is van ons!!!!" Iedereen begint na deze woorden te juichen en te springen op muziek. Vanaf nu maakt iedereen de komende dagen alleen nog plezier! Iedereen mag feesten en er is even geen ruzie meer en er zijn even geen zorgen. Wie wil dit nu niet?!
34. Na deze mooie woorden ("Kielegatters, de stad is van ons!") ontploffen er confettikanons en klinkt er vrolijke muziek! Carnaval is officieel begonnen! Het lied 'Tis carnaval' wordt gedraaid/gespeeld en wordt door alle Kielegatters luidkeels meegezongen.
35. In dit filmpje zie je de opening van carnaval. Luister goed; hoor jij ook wat Prins Driekus roept naar alle mensen op de Markt?
- (Tip: Bekijk het filmpje tot 1 minuut 30.)**
36. Op deze foto zie je het stadhuis van Breda. Zien jullie ook de letters van Kielegat? Zien jullie ook het doek hangen? Achter het doek hangen de poppen Kiske en Mieske. Deze poppen hangen aan het stadhuis en horen bij ut Kielegat. Zij kunnen zien hoe alle mensen carnaval vieren.
37. Op carnavalszondag is er speciaal voor alle kinderen en hun ouders, opa's en oma's, vriendjes en vriendinnetjes en hun familie een supergezellige middag in het Chassé theater: de Bonte Familiemiddag, of brakkenmiddag. Je kunt lekker hossen in de zaal of je laten schminken of even kleuren of knutselen. De prins en de pages en de raad van elf komen langs. En natuurlijk is het jeugdgevolg ook van de partij! Kom jij ook kijken? Neem iedereen mee en maak er een mooi feestje van!
38. Op carnavalsmaandag is er De Grote Optocht. Urenlang zijn de straten in ut Kielegat gevuld met feestvierende mensen in een lange stoet. De straten stralen van geluk! Er lopen mensen alleen, of in duo's, er lopen kleine groepen en grote groepen mee. Waar de mensen ook altijd erg van onder de indruk zijn, zijn de grote wagens in de optocht. Maandenlang hebben mensen aan een carnavalswagen gewerkt en gebouwd. Deze wagens worden ook wel praalwagens genoemd.

(Aanvullend voor de bovenbouw kan nog worden verteld: De optocht is ontstaan doordat de burgers aan de prins bij de herovering van Breda hebben gevraagd of ze mochten tonen

waar zij de spot mee willen drijven. Ze wilden dat doen door het een en ander uit te beelden en daarmee door de stad te trekken; een optocht! En ze hebben de prins toen gevraagd om aan te sluiten aan het einde van deze optocht, boven op het Turfschip, dat is nagebouwd en wat nu de prinsenwagen is.

39. Er lopen mensen in hun eentje mee in de optocht.

40. Dit is een grote wagen.

41. Er lopen grote groepen mee.

42. Dit is een kleine groep.

43. Praalwagen van CV Simpel

44. Dit is de wagen van Prins Carnaval en zijn gevolg. Zijn hofkapel is er natuurlijk ook bij!

(Aanvullende tekst voor een bovenbouwgroep) De Prinsenwagen is het nagebouwde Turfschip, waarmee Adriaan van Bergen de stad is in gevaaren in opdracht van de prins, waarna de stad heroverd werd.

45. Verschillende grappige acts zijn er te zien in de optocht.

46. Mensen uit het publiek mogen ook vaak meedoen met een act.

47. Einde les 2; Je kunt de les eindigen met wat fragmenten uit het filmpje. (Compilatie Grote optocht 2024)

48. Les 3

49. Op carnavalsdinsdag is de Brakkensliert! Brakken zijn kinderen. De Brakkensliert is dus de kinderoptocht. Iedereen tot en met 16 jaar mag meedoen met de kinderoptocht. Je kunt je van tevoren al inschrijven (info op [de website van het Kielegat](#)). Maar inschrijven kan ook nog op de dag zelf.

50. Wist je dat we naast Prins Carnaval en zijn raad van 11 ook nog een jeugdprins en jeugdprinses hebben en een jeugdgevolg? Het spreekt voor zich dat de jeugdprins en zijn gevolg extra hard feesten op deze carnavalsdinsdag!

(Aanvullende tekst voor een bovenbouwgroep) Prins Maurits vond het erg belangrijk dat ook de jeugd bij het bevrijdingsfeest en dus het carnavalsfeest betrokken werd en heeft toen gezegd dat er naast hem ook een jeugdprins en -prinses moest zijn. Deze moeten de jeugd meenemen in het vieren van carnaval, om zo later het over te kunnen nemen van de volwassenen.

51. Bij de Brakkensliert lopen er heel veel brakken mee. Er is thuis flink geklust en geknutseld aan karretjes.

52. Er zijn in de brakkensliert verschillende categorieën waarin je mee kunt doen. Doe je samen met heel veel kinderen van jouw school mee, dan ben je een grote groep. Hier zie je bijvoorbeeld de brakskes van de Joseph school. Misschien doen ze bij jou op school ook mee dit jaar?
53. En er is een categorie voor kleinere groepen. Hier zie je een paar carnavalsclubs. Dat zijn groepjes van vrienden die, met een beetje hulp van de ouders, samen een wagen bouwen of een act bedenken.
54. Veel grote en kleine groepen verwerken het motto in hun wagen of act. Het motto van dit jaar is 'M' ebbe un bând'. Dat is Bredaas voor "we hebben een band".
55. Wil je liever samen met jouw broer of zus of vriend of vriendin meedoen, dan hoor je in de categorie "Paren". Deze jongens hebben een prachtige wagen gemaakt.
56. En dan zijn er nog kinderen die in hun eentje, of is het nou eenDje, meedoen. De prins en de jeugdprins en jeugdprinses kijken vol bewondering toe!
57. Bij het bekijken van dit filmpje (**tot 3 minuut 30**) krijgen jullie een impressie van de brakkensliert.
58. Terwijl iedereen wacht op de uitslag en dus de prijsuitreiking, (De jury moet uiteraard goed overleggen wie er in de optocht het grappigste was, welke groep de leukste act had enz.) kunnen alle kinderen op De Grote Markt aan verschillende activiteiten deelnemen. Pannenkoeken eten, je laten schminken, knutselen, spelletjes spelen en nog veel meer! Deze middag wordt ook wel de familiemiddag genoemd.
59. Je kunt jezelf laten schminken.
60. Een steek versieren, suikerspin eten, bliken gooien.
61. Deze meiden hebben na hun act in de Brakkensliert wel zin in een heerlijke suikerspin! Dik verdiend!
62. En natuurlijk zijn de jeugdprins en jeugdprinses ook aanwezig op de familiemiddag! Prins Driekus wil deze gezellige middag uiteraard ook niet missen...
63. Jeugdprins en jeugdprinses in 2024.
64. Als de jury alle punten heeft verdeeld, vindt de prijsuitreiking plaats, dit jaar in de Avenue. Alle kinderen krijgen een mooie oorkonde (soort diploma) want meedoen is veel belangrijker dan winnen. Uiteraard worden er wel prijzen uitgedeeld.
65. Natuurlijk mogen de jeugdprins en jeugdprinses de prijsuitreiking presenteren en de winnaars bekendmaken! Ze mogen ook allebei een winnaar kiezen.
66. Binnen de verschillende categorieën zijn er prijzen te verdelen. Bij de grote groepen won de Rudolf Steiner school. Zien jullie die hele grote beker? Tof he?!
67. Deze jongens wonnen met hun bijzondere wagen de eerste prijs bij de paren!

68. Bij de categorie 'kleine groepen' heeft deze groep de eerste prijs behaald.
69. De jeugdprins is supertrots op deze jongen die in zijn eentje meedeed met de optocht en daarmee een mooie prijs won.
70. Dat meedoen belangrijker is dan winnen zie je bij deze kleine groep. Zij zijn heel blij met hun tweede plaats. Zouden ze dit jaar weer meedoen? En komen jullie dan kijken?
71. Op dinsdagavond komt dan echt het einde van carnaval in zicht. Na vier dagen hossen en plezier maken verzamelen alle Kielegatters zich opnieuw op de Grote Markt voor de afsluiting. Iedereen is eigenlijk best moe van het feesten, maar toch vinden de meesten het jammer dat carnaval alweer bijna voorbij is.
- Nog één keer verschijnen Prins Carnaval en de jeugdprins(es) op het podium. Ze spreken enkele laatste mooie woorden, bedanken iedereen en daarna begint de ontmanteling: het moment waarop de ambtsketting en de scepter worden ingeleverd.
72. De sleutels die Prins carnaval aan het begin van carnaval van de burgemeester heeft gekregen, worden weer teruggegeven aan de burgemeester. Symbolisch wordt hiermee gezegd dat de stad niet meer van de Prins is en dat de burgemeester nu weer de baas is.
73. Voordat de ontmanteling gaat plaatsvinden wordt er nog voor de laatste keer gezongen en wordt het nieuwe motto voor het komende jaar onthuld
74. De ontmanteling. Prins Carnaval neemt de steek af van de jeugdprins. En de pages helpen Prins Carnaval met het afdoen van zijn ambtsketting.
75. Ook Kiske en Mieske worden van het stadhuis af gehaald. En worden door de raad van elf door de stad gedragen richting de Haven.
76. Nog één keer door de knieën. Het zit er echt bijna op hoor.....
77. In een lange stoet lopen alle Kielegatters met de poppen Kiske en Mieske naar het Spanjaardsgat.
78. Kiske en Mieske liggen (op de Hoge Brug) klaar om in brand gestoken te worden. Dit doen we om symbolisch carnaval af te sluiten, maar we weten daarbij wel zeker dat Kiske en Mieske volgend jaar weer terugkomen! Een nieuwe Kiske en Mieske voor een nieuw carnavalsjaar!
79. Prins Carnaval steekt de poppen in brand. Dit is echt het einde van carnaval.
80. Alle mensen staan te kijken en voelen zich een beetje raar. Blij maar ook een beetje verdrietig.
81. Kiske en Mieske sluiten nu carnaval definitief af.
82. Prins Carnaval, de pages, de Pliessie, de nar en de raad van elf.....hun rol zit erop! Voor de grap worden steken dwars opgezet en worden de capes omgedraaid.

83. Filmpje: verbranding Kiske en Mieske

84. EINDE Filmpje: compilatie afsluiting carnaval 2024

85. Huidige motto 2026; M' ebbe un bâând'!

Einde

